

«تۈرك يوردى» نىڭ آيتۇرلىق ھىندىۋىيە ئوردىسى
بىرەنچى رىسالە دىكتاتېرلىق اسملىرى دىندىرچىلىرى قىياغلىق
ايلىنىپ، ارىيىنى دىندىرچىلىرىنىڭ باھىيىلىمىشە .

تۈرك يوردى

ناشرى : تۈرك يوردى
مىدىرى : آق چۈرە اوغلى يوسف

يىل ۱۳۳۲ ۹ ۳۰ ھىران ۱۳۳۲ يىل ۵ جلد ۱۰ ۱۱۳ ۱۳۳۲

باقدی شیطان گوزلریله دوت بر اطرافه،
قویدی یشیل جاناقدە کی بویوی رافه .
سوگرا کولدی: - ای سودالی، شمعی بونی سن
سوکلیکک قاپیسنه کیدوب دوگه رسهک
صارار قیزک بئلکینی جیلغین بر سودا! ...
کنج هایقیردی: - اویله ایسه آرتق الوداع! ...
چکوب ده میر قاپیده کی باصلی سورگویی
قارش یوله دوغرو قوشدی آلدە بویو! ...

مزارلرک آراسندن کچدی سودالی،
بر هیولا پنجه سیدی هر سلوی دالی ...
کیمسه لریوق، سد اوستدن بعض بر چیرکین -
بایقوش سسی قارا کلغه اوفلییوردی کین!

بردن چارپدی آیاغنه بر مزار طاشی؛
قارشینده شیمدی قورقونج بر نولو باشی
بر ابدی تیسمله، قارارش، آسکی -
دیشلرینی کوستره رک کولردی سانکه!
دوداغنده چاتلادی بر جیلغین قهقهه؛
بر سس کلدی: بورالردن کچمه بر داها! ...
اطرافنی آلدی بر جوق آل کلاهل جین،
چاناق دوشوب بارچالاندی آلدن کنجک! ...
دالدی نورکش گوزلری بر کیزلی نقطه یه،
سوگرا نولو کی باقدی قیزاران آیه .
بر جیلغینلق طوفانیله آرتق سرخوشدی؛
صاچلرینی دمت دمت یولاراق قوشدی! ...

تکلیفی: ۱۴ مایس، ۱۳۳۲

برسف ضیا

آییق ستولر:

منصوری زاده سعید بکه تشکر

(باشی جلد ۱۰ - صافی ۸ دهدر)

شو قذر وارکه خطاء، ذهول سببیه واقع اولسون، و یاخود هر حانکی بر سببه معطوف بولونورسه
بولونسون - حد ذاتنده - مهم بر خطادرد؛ زیرا قاضی یه اویله بر فکر اسناد اولوتمش اولویورکه، بوزاندن
اویله بر فکرک احتمال صدوری جداً مستبعددر. بن قاضی نک و بالجمله متکلمین اهل سنتک و اشاعره نک
بو مسئله لرده سیاق نظرندن غافل دکلم. تقریباً اون یدی سنه اول بر بحثلره دائر «عصر» غزته منده
باصیلشم مطالعه لرم وارکه بونی اثبات ایدر.

هر حالده (السان) کله سی متن اصلی ده اولمادینی حالده و فاعل مختار صفتی انسانه اضافه ایتمک
و بونی قاضی کی بر آدمه اسناد ایله مک قطعاً یاقیشیق آلمادینی حالده، بویله بر خطا واقع اولمشدر.
بن طبع اولونان فورمه لرده - اوافق تفک مرتب خطالردن صرف نظر - بعض یا کشفلر ده
کوردم که اونلرده بنم قصورمدر. مثلاً بر یرده (الحاد کله سنه عائد تفصیلاتده) ابن سینانک بر شعرینی
ابوالعلایه عطف ایتمشم. فورمه یی ایلمک دفعه اوقویونجه یا کشفلی آکلادم. فقط اوقورمه نک مسوده سنی
یازارکن و سوکره تصحیحلری یاپارکن ناسل اولوبده آکلایمشم؟ بوکا حیرت ایتمدم. ظاهر جوق
یورغون و طالعین ایتمشم! ...

كذلك ينه بر يردنه بر معروف كتابدن بحث ايتشم؛ فقط اونى صاحب حقيقى سنه عطف ايله ذكر ايدم جكمه، بر باشقه مؤلفه اسناد ايدىويرمشم. حالبوكه اوانرى بوراده هر كسه اك اول تشهير وتوصيه ايدن بن ايدم...

بر انسان هر كون آلتى يدى ساعت يازى يازارسه، عيى زمانده درت مكتبه درسه كيدرسه، بر چوق مكتوبلره جواب يتيشديرير، بر قاچ دوستك خاطرينه بناء اثرلرينى ده اوقويوب ملاحظه بيان ايدرسه، صوكره سبزه وانجى حسابى ده كندى كورورسه بو قدر خطا وقوعى ضرورى كى در. اوده اولمازسه نظر ده كر.

ايش خطا وقوعنده دكل؛ خطايى اخطار وصاحبى تصحيحه دعوت ايله منتدار ايتمكده در. ايسته بوكا تشكر ايدم. بو كى شيلرى اخطار ايدن دوستلر قاموسك تاليفنه - بر وجهله - اشتراك ايتمش اولويورلر، ديمكدر.

شيمدى مثاللره تعلق ايدن بو اخطارات وتنقيدات خيرخواهانهدن واز كچلمه مه سنى دوستلر مدن رجا ايتمكله برابر، اصل مسائل فلسفيه حقننده ده بعضى تنقيدانه منتظر بولونديوغنى عرض ايدم. بنجه اك اهميتلى ملاحظات قاموسك اساسى ادعاسنه تعلق ايدم بيله جك اولان تنقيداتدر. مثال ده كيشديريله بيلير. ياخود (نقل) ده ياكش اولمشه تصحيح اولونه رق ينه ابقا ايديله بيلير؛ اساسى دعوايه طوقونماز. حتى - طوغروسنى سويله يهيم - قاموسده ايزاد اولونان مثاللر بر قسم كليسى طى والقا ايدىلوب يرلرينه ده ها موافق وده ها كوزللى اقام ايديله بيليردى. بنم دفترلرمدى ضبط وقيد ايتمش اولدوغم مثاللر آره سنده يك كوزللى واردر؛ فقط موضوعات علميه دن انتخاب وايراد اولونماسى لازم كلن بو امثله آره سنده يك چوقلرينى اكثريت قارئين - ماهيت حقيقه لرى اوزره - آكلايه مايه جقلىرى ايچون، بالالزام ثابت ساده وادراك اولونماسى قولاي شيلر ترجيح ايدلمشدر. مسائل فلسفيه يى واوانلرى ايضاح ايچون مثال اوله رق ايراد اولونان بعض حادثات مهمه يى چوق كشيلر بر آز آيقيرى وباشقه معنا ايله تلقى وادراك ايدىيورلر. درس ويرمكله بر آز تجربه كورمش اولدوغم ايچون، بنده بويله بر فكر حاصل اولمشدر. اونك ايچون دركه ويرديكم ايضاحات لايقيه آكلاشيله بيلسين ديه چوق دفعه عادى مثاللرى ترجيح ايتشمدر كه - انشا الله قسمت اولورده - ايكنجى طبعنه موفق اولورسم اونلره بدل ده ها خصوصى وعلمى اولانلرينى اقامه وايراد ايدم جكم.

مثلا، ايكنجى تعريضه وسيله احضار ايدن مثال بو قيسلدندر. يعنى عرض عام اولمق اوزره (بالقيلق) وصفى ذكر ايديشم بويله در. بن اوكا يك علمى بر مثال بوله بيليردم. بر دكل بر چوق بوله بيليردم. فقط مطلقا سويله ديكم سوزلر لايقيه آكلاشلماسنى وبيان اتمده مبهم بر نقطه قالماسنى ايسترم. بو، بنجه اك بويوك مقصددر ومزاجك اقتضاسى در.

اوت ده اى بر مثال بوله بيليردم كه ماهيتاً اوندن فرقى دكلدر. فرضا بو سفر (ماده) ايله (شكل بلورى) نى تابع ايدم:

شكل بلورى اسكى منطقونه كوره عرض عام اوله ماز. چونكه ماده جامده ايچون بيله عام دكلدر.

فقط نه در ۹۰۰. آرسطونك ادعا نه كوره عالمه جوهرله اعراضدن غیری هیچ بر شی یوقسه، البته
شكل اعراض صنفنده داخل بر مقوله اولمق لازم كلیر. هر نه قدر استاد یونانی (شكل) نامیه بر مقوله
احداث و یا ذکر ایتهمش ایسه ده، شكل هر حاله بر شیدر وشه سز جوهر دكلدر. چونكه جوهر
بوراده بلورك (ماده سی) در. او حاله شكل بلوری نی (عرض) اوله یق قبول ایده جکز و- احتمالكه-
(حال = manière d'être) یا خود (کیف = qualité) مقوله سندن صایه جفز. اوله اوله بو ایکی
مقوله دن برینه کیره بیلیر؛ سائرلرینه هیچ مناسبت آماز.

او حاله، شو آئیمده طوتدوغم آویزه پارچه سنك ماده سی جوهر در؛ شكل بلوری سی دخی عرض در.
لكن عرض عام می در. عرض خاص می در ۹۰۰. بن ادعا ای دیورم كه بو سؤله قطعی بر جواب ویرمك
ممکن دكل در. چونكه نقطه نظره كوره، هم اوله، هم ده بویه اوله بیلیر... زیرا جوهر و عرض
تصوری - ایستر خاجده و حقیقت مستقله یه دال اولسون ایستره اولماسین - (مطلق = absolu) برشی
دكلدر. (اضافی بر فکر) در. مثلاً ده علی العموم مادیاته نسبتله عرض عام اولاماز. بو بدیهی در.
چونكه بر چوق مواد جامده وار كه بلوری دكلدر. مواد عضویه یه كنجه، بلوری اوله مامق اولورك
صفت كاشفه سی در. او حاله (شكل بلوری) عرض خاص در؛ ده یه جکز.

لكن، [ذراتی قابل استقطاب - polaris ables] اولان بالجه [matières élémentaires] مواد
عنصریه و (مركبات = composées) ایچون عرض عام در. چونكه او جنس دن اولان مواد و مرکباتك
جمله سنده بلا استثنا (!؟) كورولن بر حال و کیفیتدر و بوگون قانونلری معلومدر. مع مافیه ماده لر
کیمیاده اوصاف طبعیه ایله، یکدیگرندن ممتاز (صنفلر = classes) تشکیل ایدرلر. بوده اعتباری برشی
دكلدر. (دوما) نك، (میر) ك تصنیفلری تحقیقات مهمه نتیجه سیدر و (Atomicité) نظریه یه
صیقی صیقی یه علاقه داردر. حتی کیفیتی بو نقطه نظر دن تبع ایدن علامه شهر (مهنده لیف
Mendéléeef) ك كشف ایتدیکی و (میر) ك اصلاح و اكالم ایتدیکی (قانون دوری = la loi de périodicité)
بونك بویه اولدوغنی اوقدر پارلاق بر صورتده اثبات ایتدی كه، تاریخ علمده کوستریلن (قدرت ده)
نك بوندن كوزل بر مثالی یوقدر ده یه بیلیرم.

(مهنده لیف)، اسکی تصنیفی آلات اوست ایتدی و یکدیگرینه یاقین کوستریلن عناصر ماده
آره سنده ده بر چوق (بساطط = corps simples) بولونماسی لازمكه جکنی ادعا ایله دی. حتی
بعضلرینك (وزن ذری = poids atomique) لرینی مولدالموضه و مولدالما ایله قاج نوع مرکبات وجوده
کتیره بیه جکارینی ده سویله دی. بو عناصر مفروضه نك هنوز اورطه ده اسمی بیه یوقدی. سوكره
(پروفیسور قروكس = Prof. Crooks) بر ایکیسنی كشف ایتدی. ده بیلیم کیم بر دیگرینی بولدی.
و (مهنده لیف) ك هر دیدیکی تحقیق ایتدی.

دیمك كه بو زمانمزك اك مهم كشیفات علمیه سندن بریدر؛ و عناصر ماده نك بعض اوصاف
متشابهیه بناء حقیقی و طبعی صنفلر تشکیل ایتدیكنی صراحتاً کوستردی.
سوكره شكل بلوری نك بو صنفلرله مناسبتی اولدوغنی ده آكلاشلدی و کیفیتی جدی صورتده تدقیق

و تتبع ایدن (میچرلیچ Mitcherlitch) بونک قانونلرینی کشف ایتدی که اسمنه نسبتله معروفدر .
 او حالده آکلاشدی که (مبحث بلورات Cristallographie) فتنده اولابر طاقم ثابت و قطعی
 قانونلر وارددر. ثانیاً (معین سیستم Système défini) لر وارددر. یعنی اشکال بلوری به دخی طاقم طاقم،
 صنف صنف در: (جمله مکعبیه Système cubique) وار؛ (جمله دوسطه الاضلاع Syst. Hexagonal)
 وار؛ (Syst. rhomboedrique) وار؛ وار؛ وار؛ وار! میچرلیچ اثبات ایتشدی که بو تصادفی بر شی دکلدر
 هر هانکی بر صنفده داخل اولان عناصر، مطلقاً هر هانکی بر سیستمده تبیلر ایدر. مثلاً سودیوم
 (Sodium) جمله مکعبیهده تبیلر ایدر. فضله اوله رق مرکبات عنصریه نك نوعه کوره حاصل اولوب
 تکاثف ایدن ماده، عینی جمله نك بر نوع شکل بلورینی تمثیل ایدر... والی آخره...! شیمی،
 ذهنمزی طولایوب یکیدن دوشونه لم...!

شکل بلوری نه اولویور؟.. علی العموم ماده به نسبتله عرض... تبیلره قابل ماده لره نظر آ عرض
 طام... لکن، علی العموم شکله، یعنی اشکال غیر هندسیه به کوره عرض خاص... چونکه شکل سز ماده
 تصور ایدیه مز؛ و شکل بلوری تناظر زوایا و اضلاع و تناسب اطراف اعتباریه علی العموم اشکال ماده
 مقوله سنده داخل بر صنف خصوصی تشکیل ایدیور. بو حیثیتله عرض خاصدن باشقه بر شی اوله ماز.
 مع مافیه (جمله مکعبیه)، (جمله دوسطه الاضلاع) والی آخره کی صنف لری تعیین و بونلری
 کدیگوندن تمیز و تبیین ایدن انواع مخصوصه اشکالک - علی الاطلاق - شکل بلوری به نسبتی نه در؟..
 منیلر سه، نه ده به بیله جگیز؟..!

[علی الاطلاق شکل بلوری عرض عام در. شکل مکعبی، شکل مسدسی، الخ الخ... اوکا نسبتله عرض
 خاص اولمق لازم کلیر. چونکه بوتون بلورات عینی شکل اوزره تبیلر ایتیور.] دیمکدن باشقه چاره
 و قدر. تأمین ایدرم...!

پتندی

رضا نوری

ترجمه حاله

اسماعیل ماهر افندی

بعض بویوک آدملر وارددر که بویوک کلک لرینی ادراک ایچون وقایعه دولو اولان حیاتلرینک قاریشیق
 رین تفصیلاتنه نفوذ ایتک، اووقایی آری آری تحلیل و تدقیق ایتک، بوتون افعال حیاتیه لرینک
 وامری آرقاسینده صاقلی حقیقی سیالرینی بولوب اوکا کوره حقلرنده حکملر ویرمک لازمدر.
 نلری دیگر انسانلردن آیران بویوک کلک جوهرلری قیمتلی معدنلر ککی کبی یابانچی ماده لرله قاریشقدرد.
 نون پارلاقلیله میدانه چیقماق ایچون آیقلا نطق ایستر. مرحوم اسماعیل ماهر افندی بونلردن
 کلدی. بوتون وارلنی، بوتون حیاتی پارلاق و شفاف بر جوهردی. وطن ایچین درین بر سوگی